

Diagramy klas

Graficzne przedstawienie statycznych,
deklaratywnych elementów dziedziny przedmiotowej
oraz związków między nimi

Podstawowe kategorie pojęciowe

- **Klasa** – abstrakcyjna definicja rzeczywistego bytu (pojęcia lub rzeczy) mającego określone atrybuty, operacje, związki i znaczenie
- **Obiekt** – instancja, wystąpienie, egzemplarz danego bytu zdefiniowanego przy pomocy klasy

Elementy składowe klasy

Atrybuty – zdefiniowane cechy, właściwości klasy –
jednoznacznie definiujące obiekt danej klasy

Operacje – metody, funkcje realizowane przez daną klasę

Notacja atrybutów

Składnia atrybutu:

[<widoczność>] [" / "] <nazwa-atrybutu>

[" : " <typ>] [" [" <liczebność> "] "]

[" = " <wartość-początkowa>]

[" { " <określenie-właściwości> " } "]

Płatnosc

+ suma : int

Pracownik

+Imię: std::string

+Nazwisko: std::string

+Wysługa: int[0..30] = 0

+Naliczaj(Miesiac: int, Rok: int): float

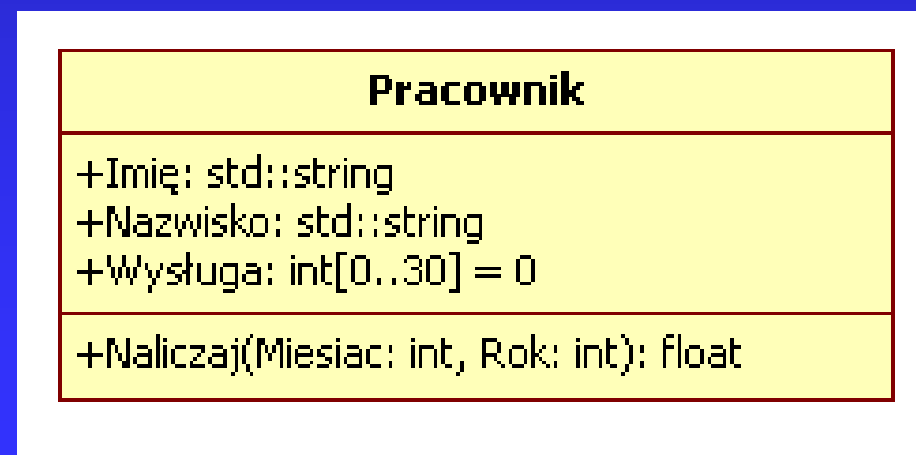
Notacja operacji

Składnia operacji:

[<widoczność>] <nazwa-operacji>

["(<lista-parametrów>)"]

[":" <określenie-właściwości>]

Widoczność elementów składowych klasy

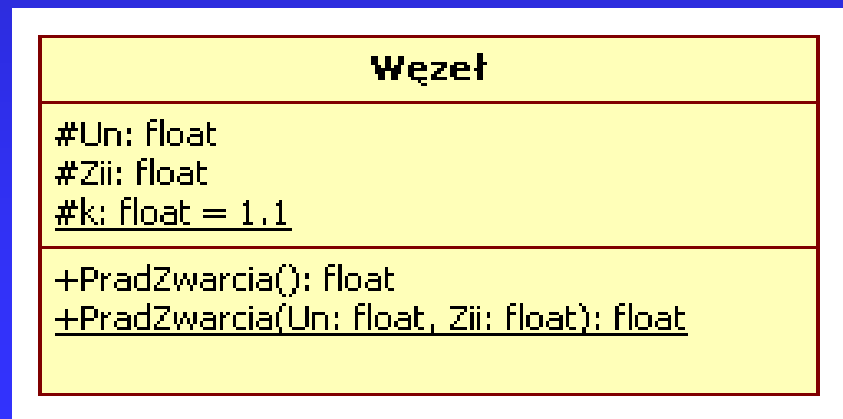
Poziomy widoczności

publiczny	+	obiekty wszystkich klas w systemie mają dostęp do atrybutu lub operacji
prywatny	-	tylko obiekty danej klasy mają dostęp do atrybutu lub operacji
chroniony	#	wyłącznie obiekty klas dziedziczących z danej klasy oraz obiekty danej klasy mają dostęp do atrybutu lub operacji
pakietowy	~	tylko składowe pakietu, do którego należy klasa, mają dostęp do atrybutu lub operacji

Statyczny element klasy: atrybut

Atrybut statyczny

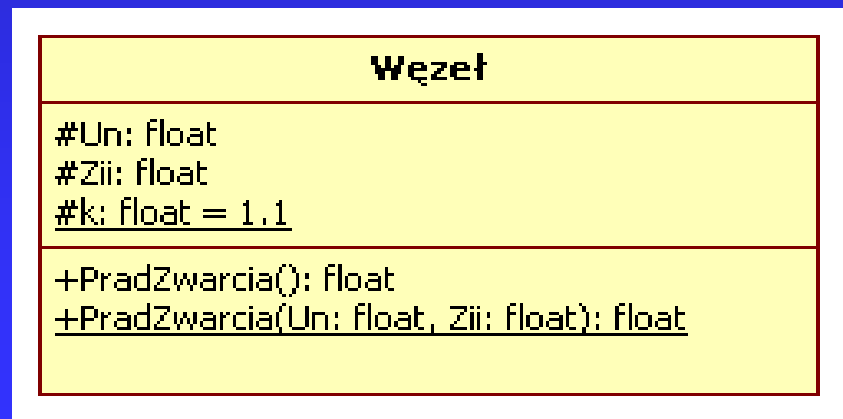
- ◆ istnieje jeden obiekt reprezentujący dany atrybut dla wszystkich obiektów danej klasy
- ◆ wszystkie obiekty danej klasy mogą odwoływać się do tego elementu
- ◆ zmiana wartości atrybutu statycznego przez jeden obiekt jest widoczna dla wszystkich obiektów danej klasy
- ◆ reprezentacja graficzna:
podkreślenie atrybutu

Statyczny element klasy: operacja

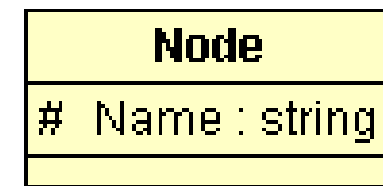
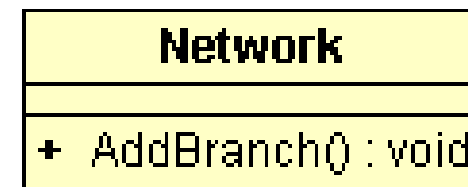
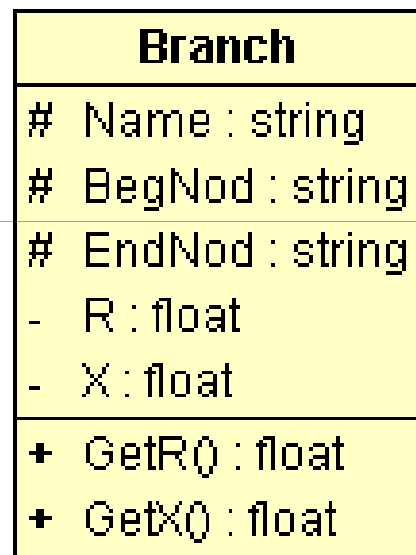
Operacja statyczna

- ◆ nie korzysta z elementów (atrybutów i operacji) niestatycznych
- ◆ korzysta ze statycznych atrybutów klasy
- ◆ korzysta z obiektów globalnych bądź przekazanych jako parametr
- ◆ reprezentacja graficzna:
podkreślenie operacji

Reprezentacja graficzna klasy

Związki pomiędzy klasami

- **Asocjacje** – ogólny związek wskazujący na możliwą dwukierunkową wymianę informacji
- **Agregacje** – wskazujący relację: całość → część
- **Uogólnienia** – wskazujące na wystąpienie dziedziczenia

Liczebność związku

- określa ile obiektów danej klasy bierze udział w danym związku

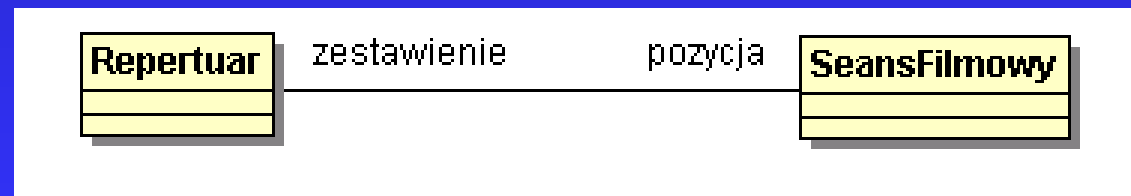
1	dokładnie jeden
1 .. *	jeden lub wiele
0 .. 1	zero lub jeden
*	wiele
0 .. *	zero lub wiele
n	dokładnie n (n>1)
1 .. n	od jeden do n
0 .. n	od zera do n
n .. m	od n do m
n .. *	więcej niż n
m, n, o .. p, q	liczebność złożona

Charakteryzowanie asocjacji

- poprzez nazwę, z określeniem kierunku interpretacji

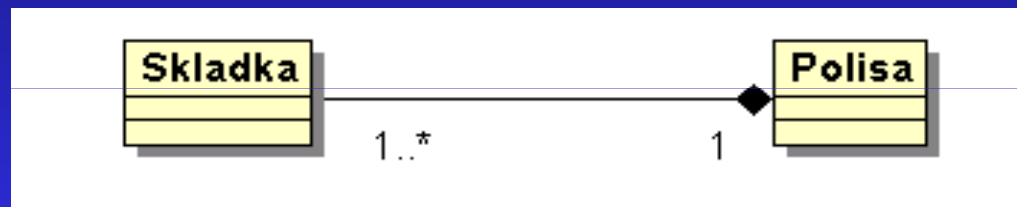

- poprzez określenie ról

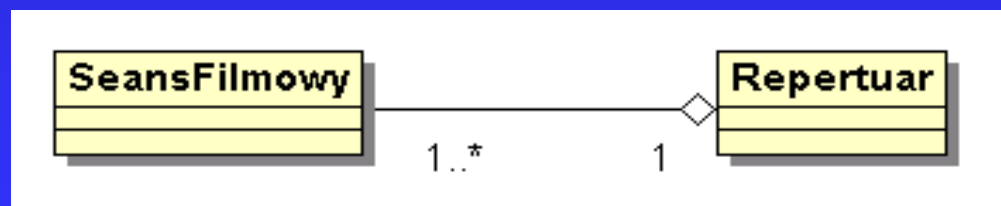

Agregacja

- opisuje związek całość → część
- rodzaje:
  - ◆ agregacja całkowita-kompozycja

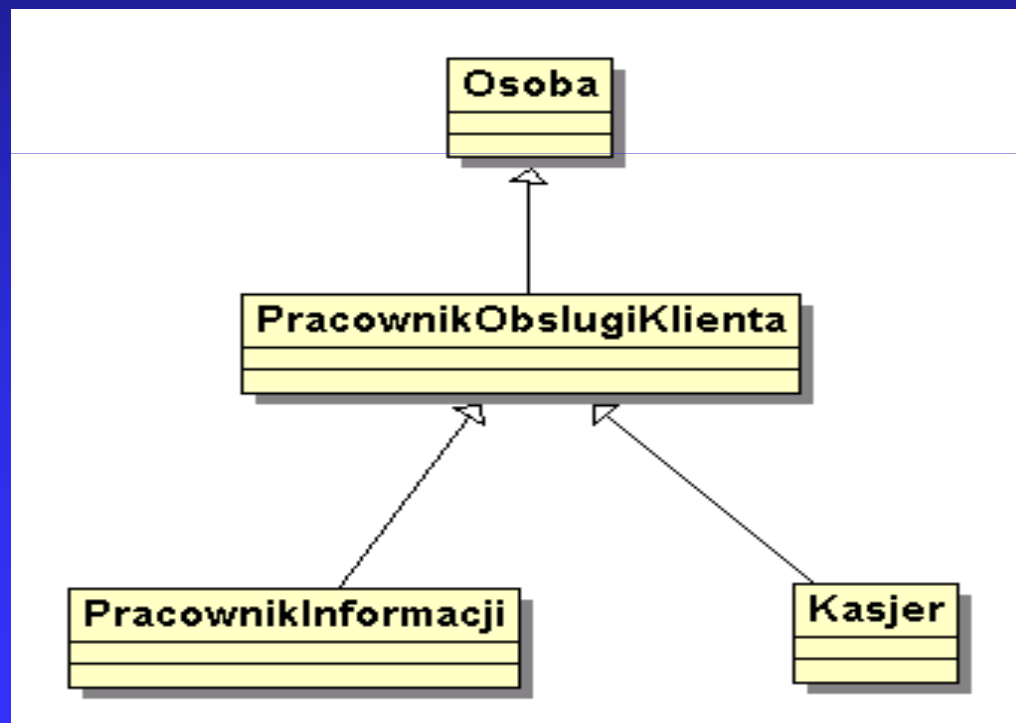

- ◆ agregacja częściowa

Związki uogólnienia

Reprezentują operacje podlegające dziedziczeniu

Proces tworzenia diagramu klas

- zidentyfikowanie i nazwanie klas
- połączenie poszczególnych klas z wykorzystaniem związków asocjacji
- zidentyfikowanie oraz nazwanie atrybutów i operacji
- wyspecyfikowanie asocjacji z użyciem wszystkich jej cech (nazwy, ról, liczebności)
- opracowanie innych rodzajów związków – agregacji, uogólnień
- pełne, precyzyjne wyspecyfikowanie atrybutów i operacji zgodnie ze składnią